

Comunicarea didactică

Prof.Hădărău Dorina
Lic.Tehnologic,,Liviu Rebreanu”, Maieru

Comunicarea este o componentă vitală a procesului instructiv-educativ. Adeseori, reușita actului pedagogic este asigurată de calitatea comunicării. Aceasta este cea care mijlocește fenomenul educațional în ansamblul său, indiferent de conținuturile nivelurile, formele sau partenerii implicați.

Comunicarea didactică reprezintă baza procesului de predare învățare a cunoștințelor în cadrul instituțional al școlii.

Atât comunicarea educațională cât și cea didactică pot fi considerate forme specializate ale fenomenului extrem de complex și dinamic al comunicării umane.

O posibilă definiție a comunicării didactice se poate structura pe ideea că, „aceasta este o comunicare instrumentală direct implicată în susținerea unui proces sistematic de învățare.”

Ceea ce trebuie subliniat în cadrul procesului de comunicare în școală și devine esențial în structurarea unei comunicări, constă în faptul că scopul comunicării îl constituie transmiterea și recepția de semnificații, în vederea obținerii unor efecte pragmatice.

Comunicarea este un proces tranzacțional de predare-primire de informații, gânduri, sentimente.

Prin intermediul comunicării se urmărește atingerea unor serii de obiective: să fim receptați, înțeleși, să provocăm o reacție (o schimbare de comportament sau atitudini).

Comunicarea didactică este una de conținuturi purtătoare de instruire, are un efect de învățare și urmărește modificarea și stabilitatea comportamentului.

Orice formă de comunicare folosim, eficacitatea ei este influențată de calitatea transmisiei, claritatea, precizia și plasticitatea exprimării, aspecte care țin de personalitatea învățătorului, de relațiile învățător-elev, elev-învățător, elev-elev.

Noile cunoștințe, noile informații primite de elevi trebuie reformulate, pentru a fi integrate într-un cadru personal de referință, constant cu fondul de experiență, cu vocabularul și structura cunoștințelor și noțiunilor pe care acesta le deține.

Important este să ținem cont de faptul că folosirea cuvintelor nu determină aceleași sensuri și semnificații pentru învățător și elev. Astfel, elevii din învățământul primar dispun de o experiență scăzută de înțelegere. Cadrul didactic trebuie să aibă grijă ca asociațiile pe care aceste cuvinte le declanșează în mintea copiilor să se apropie de experiența lor, pentru că există riscul ca ei să memoreze cuvinte goale, lipsite de sens, lipsite de conținut. Memorarea mecanică nu va determina înțelegerea respectivelor cunoștințe, ci vom asista la o înmagazinare de scurtă durată care va conduce la uitarea acestora în scurt timp.

Momentul optim al învățării se produce atunci când elevii sesizează sensul acestei comunicări. Altfel spus, punctul decisiv al comunicării este sensul. Ca să poate

înțelege, elevii trebuie să știe codul utilizat de învățător, adică să înțeleagă limbajul respectiv, terminologia, cuvintele și expresiile noi, iar dascălul să țină seama de posibilitățile reale ale copiilor. În caz contrar, în mintea copiilor apar distorsiuni, disonanțe cognitive. Ei schimbă sensul cuvintelor, atribuie alte semnificații acestora, diferite de cele la care s-a gândit învățătorul. De aceea, trebuie explicate, în prealabil, cuvintele și expresiile noi, pregătind introducerea lor în comunicarea cu elevii.

Eficacitatea comunicării este condiționată de existența unei permanente conexiuni inverse –feedback- în contextul comunicării. Scopul său este să faciliteze armonizarea repertoriului activității emițătorului –învățătorul- cu cel al receptorilor – elevii-, continua reglare și autoreglarea comunicării, a convorbirii.

Învățătorul poate face acest lucru sondând prin întrebări adresate la momentul oportun. În acest fel, el poate afla dacă elevii au înțeles și reținut cele transmise, dacă e nevoie să-și refacă explicațiile, să amplifice concretizările, să aducă întotdeauna corecțiile necesare.

Dificultățile pot fi determinate și de încărcătura prea mare de informații, ce depășește capacitatea de înțelegere a elevilor.

Învățătorul nu este doar cel care propune conținuturi, dă sarcini sau cere coduite. El stimulează și întreține curiozitatea elevilor prin lucruri noi, le modelează comportamentele sociale, îi ajută să-și cunoască identitatea, le întărește încrederea în propriile forțe.

Nu întotdeauna, însă, relațiile cadru didactic-elev sau elev-elev sunt cele optime. Situațiile conflictuale apar în viața cotidiană a școlărilor datorită divergențelor existente între percepțiile, convingerile, atitudinile, modalităților de acțiune diferite, sau față de o situație generată de procesul de orientare, dirijare a activităților și de aprecierea performanțelor.

Pentru eliminarea acestor neajunsuri trebuie avut în vedere determinarea copiilor să aibă inițiative, stimularea comunicării dintre ei.

Cadrul didactic trebuie să devină în raport cu copilul, un partener de dialog. Pentru optimizarea comunicării trebuie eliminat caracterul autocratic, specific școlii tradiționale, care întreține anonimatul și inhibă elevul care va fi astfel redus la pasivitate și inerție. Copilul trebuie stimulat să participe activ, să se sporească independența și posibilitățile de inițiativă, să se dezvolte stilul responsabilității.

În cadrul tuturor activităților școlare, copiilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a pune întrebări manifestându-și astfel curiozitatea, nedumerirea, interesul, urmând să fie conduși, în măsura posibilităților să descopere singuri răspunsuri.

Relațiile cadru didactic- elev trebuie să fie un amestec de libertate și impunere.

Activitățile didactice organizate în clasele primare urmăresc să formeze și să dezvolte capacitatea de comunicare corectă, logică și civilizată în aspect oral și scris. Noțiunea de comunicare are o mulțime de înțelesuri, de scopuri și la fel de multe metode de exprimare și manifestare. Limbajul este codul prin care este transmisă informația, acesta fiind unealta comunicării.

Prin folosirea limbajului, fiecare persoană își proiectează în exterior propria imagine, deoarece fiecare individ are la bază achiziții succesive, care se completează și se îmbină unele cu altele. De aceea, învățătorul trebuie să cunoască, de la început capacitatea de comunicare a fiecărui elev.

Didactica modernă este marcată de o serie de mutații produse în status-ul învățătorului, dar și al elevului. Acesta se repercutează asupra relațiilor dintre ei. Un aspect esențial al acestor schimbări, așa cum am arătat mai sus, îl reprezintă trecerea de la rolul predominant al dascălului la o participare sporită a elevilor în procesul de învățare ca subiecți activi ai propriei lor formări. Există o interdependență comportamentală învățător- elev, pentru că acțiunea cadrului didactic provoacă modificări la nivelul comportamentului elevului și reacțiile elevului pot schimba comportamentul învățătorului.

Raporturile dintre învățător și elev nu prezintă numai o latură comportamentală. Factorul afectiv are o importanță deosebită asupra randamentului intelectual al elevului. Crearea de bună dispoziție în clasă reprezintă o condiție necesară succesului școlar. Fiecare lecție trebuie să se desfășoare într-un climat afectiv pozitiv, de încurajare a fiecărui școlar. Învățătorul are datoria să-l învețe pe copil să gândească, să comunice corect gândurile și sentimentele, să-l ajute să-și dezvolte personalitatea.

BIBLIOGRAFIE:

- 1. Cristea, Sorin, Pedagogie școlară, Iași, Editura Polirom, 2002*
- 2. Cercaș, Constantin, Psihopedagogie, Iași, Editura Polirom, 1998*
- 3. Iacob, Luminița, Psihologie școlară, Iași, Editura Polirom, 1999*
- 4. Sălăvăstru, Dorina, Psihologia educației, Iași, Editura Polirom 2004*